

Lekker liggen voor luxe vee : Boer kiest voor strostal, beton is uit

INTRO: Een nieuwe stal voor zoogkoeien of het afmesten van luxe vleesvee wordt een potstal of een hellingstal. Beide staan garant voor prima groei door optimale leefomstandigheden.

RUBRIEK: Thema: Stallenbouw: Potstal en ingestrooide hellingstal favoriet bij nieuwbouw

AUTEUR: Eric Wientjes

TEKST:

Een rondje bellen leert dat huisvesting op betonroosters helemaal uit is bij vleesveehouders, althans bij nieuwbouw. Alleen bij renovatie van bestaande stallen blijven de volledig-roostervloeren in beeld.

Bij nieuwbouw gaat het nu vrijwel altijd over de hellingstal en de potstal. Stallen met aangebonden zoogkoeien en de kalveren loslopend daarbij zijn een uitzondering. Zoogkoeien moeten een flink aantal jaren mee, en de luxere vleesveesoorten hebben naarmate het gewicht toeneemt meer problemen op kaal beton. Stro voorkomt blessures en wonden aan het beenwerk. De dieren lopen er makkelijk op, liggen zacht, en het opstaan en gaan liggen geeft geen problemen. Dat vertaalt zich in een goede groei, minder uitval en - omdat de zware dieren minder stram zijn - ook in malser vlees.

Potstal of hellingstal: beide geschikt

Resteert de keuze voor een potstal met een vlakke bodem, of een hellingstal waar de dieren de mest geleidelijk naar het laagste punt trappen. Eric Pijnappels van DLV Bouw, Milieu, Advies en Techniek heeft technisch gezien geen echte voorkeur. Hij ziet dat de keuze bij de wat kleinere stallen nogal eens op een potstal valt, terwijl bij de grotere stallen ook de hellingstal veel voorkomt. Een reden is dat in de hellingstal al snel een strohakselaar wordt geïnstalleerd om de stal in te strooien, terwijl beneden vaak een mestschuif komt met een opvoerband naar de bovengrondse opslag. Dergelijke investeringen zijn makkelijker terug te verdienen met meer dieren in de stal.

Potstal wat prijziger

Over het algemeen is een potstal wat prijziger om te bouwen. Stallen die eens per jaar worden uitgemest zijn een centimeter of 80, 90 diep, en dat is duurder aan te leggen dan een hellingstal. Bovendien adviseert Pijnappels achter het voerhek roosters boven een mestput. Dan wordt grofweg de helft als drijfmest opgevangen, en de andere helft is stromest. „Je voorkomt zo dat het een natte boel wordt achter het voerhek.”

Aan arbeid kost de potstal weinig. Eens per jaar met de shovel leegrijden door de loonwerker, en verder kost het instrooien elke dag wat tijd. Vaak kan dat prima met de hand vanaf een strozolder boven de dieren. Een uitstekend moment bovendien voor de dagelijkse inspectie van de dieren: problemen zijn vaak in een vroeg stadium te onderkennen bij dagelijks instrooien.

Hellingstal bij bouw goedkoper

De hellingstal is goedkoper te bouwen omdat er minder graafwerk bij komt kijken. Maar daar staan extra investeringen en jaarkosten van mechanisatie tegenover. In de meeste hellingstallen komt een strohakselaar bovenin, en onderin een afvoersysteem (mestschuif) met buiten de stal een opvoerband naar een mestopslag.

Alles bij elkaar genomen schat Pijnappels dat de bouwkosten van een potstal inclusief inrichting en met een mestput achter de roosters, en de kosten van een hellingstal inclusief inrichting, techniek en mestopslag elkaar weinig ontlopen; een investering van E2.400 per dierplaats, uitgaande van 50 dieren. Bedragen van E1.000 tot E1.200 per plaats worden ook genoemd, maar dan gaat het over een eenvoudige potstal zonder roosters/mestput. Veel zelf doen drukt de prijs uiteraard.

Zoogkoeien met kalveren in potstal

Voorlichter Onno Hidding van Hendrix UTD heeft wél een voorkeur voor een staltype, afhankelijk van het soort vee dat erin komt. Voor zoogkoeien en

kalveren denkt hij eerder aan een potstal. Voor het afmesttraject acht hij een hellingstal prima. De dieren zijn wat zwaarder en lopen daardoor de mest en het vuile stro goed naar beneden. Voor een zoogkoeienstal is een flexibele indeling een pluspunt, want de ene maand lopen er alleen koeien in, de andere maand wisselende groepen koeien met kleine kalveren. En het aanpassen van de indeling gaat volgens de voorlichter eenvoudiger in een potstal.

Een rooster achter het voerhek van de potstal vindt Hidding niet nodig. Voorwaarde is dat de vloer een helling van 5 procent naar achteren heeft, of via trappen verloopt naar een dieper gedeelte verder de stal in, zodat de urine goed weg loopt. Dan zullen er geen problemen komen met te nat strooisel achter het voerhek.

Zuinig bouwen

Zowel Hidding als Pijnappels zien niet veel mogelijkheden om grote bedragen te besparen door alternatieve bouwtechnieken. Lichte alternatieve dakconstructies van zeil of folie stellen op zich minder hoge eisen aan de spanten. Maar in de strooiselstallen heb je tóch zware spanten nodig om hetzij een strozolder, hetzij een strohakselaar aan op te kunnen hangen. Een kleine kostenbesparing is wellicht mogelijk door het voerhek en de hokafscheidingen zo sober mogelijk te houden. Op muren is evenmin veel te besparen. Veel pot- en hellingstallen zijn al van het open-fronttype of anders hebben ze ruime luchtinlaatopeningen. Vanwege de hygiëne pleit Pijnappels voor harde dichte muren van 1,5 meter hoog met daarboven 1,5 à 2 meter ventilatie.

Stallenbouw: als één ding duidelijk wordt in dit vakdeel is het wel dat stro als bodembedekking bezig is aan een onstuitbare opmars. Stro is allereerst goed voor het dier, de mest is beter af te zetten en stieren groeien er ook nog eens beter op. Het omslagverhaal gaat vooral in op de vraag: potstal of hellingstal? Verder een verhaal over de invloed van strostallen op diergezondheid, inclusief wat normen. Natuurlijk ook de praktijk aan het woord: een reportage bij een vleesveehouder die een jaar ervaring heeft met het afmesten van zoogkoeien in een hellingstal.

Kader bij artikel:

Potstal: flexibel in te delen

Plus: Verdeling van de stal in vakken is flexibeler, dus aan te passen aan het soort vee dat er in huist (wel of geen kalveren erbij). Stro strooien kan goed met de hand vanaf de strozolder. Bovendien is goed dagelijks toezicht mogelijk. Vergt weinig arbeid.

Min: Meer grondwerk, dus dat betekent ook duurder bouwen, zeker bij toepassing van een mestput achter de roosters. Wel besparingsmogelijkheden op bouwkosten door veel zelf te doen.

Hellingstal: lager stroverbruik

Plus: Een voordeel is het lagere stroverbruik. Vier kilo per koe per dag is normaal in een potstal, terwijl de hellingstal 10 à 20 procent zuiniger is. Daarmee is een deel van de kosten van de strohakselaar terug te verdienen.

Min: Wat hogere stal, hetgeen soms problemen kan geven bij vergunningaanvraag. Door automatisering van instrooien en mestafvoer is er minder contact met dieren; dwingt tot zelfdiscipline om toch regelmatig controlerondje te maken.

Bijschrift figuren:

Een strostal betekent opstrooien. Maar vanaf een zolder is dat eenvoudig. En dan is meteen diercontrole mogelijk.

De hellingstal is een steeds vertrouwder beeld in vleesveeland. Samen met de rechttoe-rechtaan potstal is stro dé basis voor succesvol vleesvee houden.

TIP: Afschot of rooster

TEKST: Kies voor afschot óf roosters achter het voerhek. Dat voorkomt dat de nattigheid verder de stal in loopt. Zorg dan wel voor een flinke drempel, zodat de dieren zo weinig mogelijk stro de put in lopen. De eerste jaren merk je er weinig van, maar op den duur komt er zo veel stro onderin te liggen, dat een vervelende schoonmaakklus nodig is.

TIP: Zwaar vee op lattenhelling

TEKST: Kies bij wat zwaarder vee voor een helling met latten bij het verloop van de vloer in een potstal naar het voerhek toe. Dat is weliswaar lastiger bij schoonmaken met de shovel, maar scherpe traptreden (een andere optie) geven meer kans op blessures bij misstappen. Maak het ongemak bij uitmesten dus ondergeschikt aan veiligheid.

TIP: Waar betaalt u voor?

TEKST: Let er bij het opvragen van bouwkosten per dierplaats op dat u steeds hetzelfde product vergelijkt. Wel of geen mestput/ roosters in de potstal? Is de stozolder meegerekend of niet, een mestopslag buiten de stal? Laat steeds met dezelfde oppervlaktenorm rekenen (vuistregel: 6 m² per volwassen dier, of 1 m² per 100 kg). In- of exclusief BTW?